

BE-A0511_108667_107414_DUT

Plaatsingslijst van het archief van de
Domaniale Hoofdbank van Bifferen, 1377-
1796.

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:.....	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Voorwaarden voor de reproductie.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Geschiedenis.....	5
Archief.....	6
Geschiedenis.....	6
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	7
Plaatsingslijst.....	7
1 - 2 Schepenregisters (goedenissen). 1641-1796.....	7
3 - 7 Rol. 1628-1796.....	7
I. Charters.....	8
--- 1377-1747.....	8
--- 1750-1781.....	9

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:
Hoofd- en Domaniale Bank van Befferen

Periode:
1377-1796

Archiefbloknummer:
BE-A0511.710

Omvang:

- Laatste bestanddeelnummer: 20.00
- Omvang geïndexiseerd: 0.52 m

Archiefbewaarplaats:
Rijksarchief te Antwerpen

Archiefvormers:
Hoofd- en Domaniale Bank van Befferen, 1300-1795

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De documenten vermeld in deze inventaris zijn openbaar en vrij raadpleegbaar.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefdocumenten gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

GESCHIEDENIS

Waarschijnlijk ontstaan in Putte of Bonheiden was de schepenbank in de 13de eeuw o.a. bevoegd voor het (ontgonnen gebied van het) vroegere Waverwoud, dat in handen was van de Berlaarse Berthouts: Nekkerspoel, Muizen, Bonheiden, Itegem, Onze-Lieve-Vrouw-Waver, Putte en Beerzel. Nekkerspoel en Muizen ressorteerden vanaf 1308/1309 onder de stedelijke schepenbank van Mechelen en ook de andere dorpen kregen eigen schepenbanken zodat Befferen in de loop van de 14de eeuw evolueerde tot een regionale (hoofd)schepenbank voor de landelijke heerlijkheden van de Berthouts met inbegrip van het Land van Geel en de streek rond Kontich. Het viel grotendeels samen met het Land van Mechelen. Het ging hier om de gemeenten: Aartselaar, Beerzel, Berlaar, Bonheiden, Duffel (Land van Mechelen en -Parwijs), Echelpoel (Bouwel), Edegem, Eindhout, Geel, Itegem, Keerbergen, Kontich, Mol (alleen het gehucht Millegem), Mortsel, Niel, Oevel, Onze-Lieve-Vrouw-Waver, Putte, Reet, Retie, Rijmenam, Schelle, Schriek en Grootlo, Sint-Katelijne-Waver, Tielen, Vorselaar -waar ook de Hoofdbank van Zandhoven bevoegd was!-, Vremde, Waarloos, Walem en Battenbroek en Zoerle. Uit gegevens uit het gemeentearchief van Geel (nrs. 2773-2780) blijkt dat men vanuit Geel in de 17de-18de eeuw daadwerkelijk in appel ging bij Befferen. Volgens de gekende Mechelse notaris De Munck zou de hoofdbank in latere tijden geresideerd hebben "over de Pasbrug, op Brabants grondgebied" en dat zou het Befferhof in Bonheiden kunnen zijn maar de auteur van de geschiedenis van Bonheiden, Eric Raes, beweert geen oude sporen van dat hof gevonden te hebben en situeert de residentie in Putte. De rechtbank wordt voorgezeten door een schout (voor plaatselijke aangelegenheden) of door de hoofddrossaard van het Land van Mechelen, die ook optreedt als hoofdofficier van het Land/Kwartier van Arkel, dat kleiner was dan het ambtsgebied van Befferen. Verder bestond het uit zeven schepenen, vier rechtsgeleerden en drie buitenschepenen. Bronnen uit het begin van de 19de eeuw beweren nu dat de hoofddrossaard van Arkel tot het midden van de 18de eeuw heeft geresideerd op het kasteel Anderstad, buiten de Lierse stadswallen aan de weg naar Duffel, dat rond 1783 is afgebroken. Dit is vermoedelijk toch niet de residentie van de Hoofdbank van Befferen geweest vermits het buiten haar territorium lag. Volgens sommige auteurs zou het Hof van Befferen soms ook Hof van Berlaar worden genoemd. Nazicht van het bewaarde archief geeft ons de indruk dat de Domaniale Hoofdbank zich hoofdzakelijk inliet met grondheerlijke zaken (van oude domeingoederen) in de dorpen Berlaar, Beerzel, Putte, Duffel, Onze-Lieve-Vrouw-Waver en Sint-Katelijne-Waver en schepenen telde uit die dorpen. In de 18de eeuw resideerde de Bank zeker in Mechelen en traden daar meestal twee rechtsgeleerden-schepenen op samen met één of twee "buitenschepenen", die ook Mechelaars waren. Ook de schout en de hoofddrossaard waren Mechelaars. De Hoofdbank van Befferen fungeerde als Domaniaal Hof wanneer de

schepenen met de griffier bijeenkwamen in aanwezigheid van de ontvanger-generaal van de Domeinen van het Land Mechelen. Het zijn dus twee verschillende instellingen. Als domaniaal hof hield de schepenbank in de 17de-18de eeuw afzonderlijke registers per gemeente. Zo zijn voor Onze-Lieve-Vrouw-Waver, Putte en Schriek reeksen van "goedenissen" bewaard in de bestanden "archief van de schepenbank en dorpsbestuur van..".

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

Ondanks het feit dat de schepenbank als beroepshof fungeerde voor een dertigtal dorpen is het opvallend hoe weinig archief ervan is bewaard. Ook voor de Hoofdbank van Zandhoven kunnen wij dezelfde opmerking maken.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

PLAATSINGSLIJST

1	1 - 2 SCHEPENREGISTERS (GOEDENISSEN). 1641-1796. 1641-1713.	1 deel
2	1776-1796.	1 pak
3	3 - 7 ROL. 1628-1796. 1628-1630.	1 deel
4	1739-1767.	1 deel
5	1768-1775.	1 deel
6	1786-1796.	1 deel
7	1779-1794.	1 deel
---	Uittreksel uit rol. 1681.	1 stuk
8	Processtukken: zaak Peeter van den Eynde tegen Peeter van den Auwera. 1764-1769.	1 pak
9	Proces van Jh. Jan de la Faille, heer van Rijmenam, tegen den drossaard. 1626.	1 deel
10	Processtukken. 1626-1643, 1652, 1670.	1 pak.
11	Rekeningen. 1636.	1 omslag
12	Brieven. 1651, 1652, 1684, 1686, 1694, 1698.	

		1 omslag
13	Wettelijke akten. 1601, 1683, 1685, 1700, 1701, 1717, 1723, 1740, 1766, 1768, 1779.	1 pak
14	Costumen van de Hoofdbank van Befferen. 1547.	1 deel
16	Criminele zaken. 18de eeuw.	1 pak
18	Schepenbrief: verkoping van landen door Jh. Engelb. van Ayenbrugge aan Mr. Jan van Paeffenrode. 1617.	1 charter
19	Schepenbrief: overdracht van Cornelis van Heffgnoe aan Janna Holle van goed onder Rijmenam. 20/11/1469.	1 charter
20	Uittreksel uit rol. 1681.	1 stuk

I. CHARTERS

31	--- 1377-1747. 9 feb. 1377.
32	Brief van de la(s)ten van Jonker Jan van Schoonhove. 1398.
33	13 aug. 1471.
34	14 mei 1504.
35	22 dec. 1518.
36	1 apr. 1541.
37	8 aug. 1549.
38	28 jan. 1673.
39	14 juli 1681.
40	13 feb. 1719.
41	9 mei 1757.

-
- 42 30 juli 1761.
- 43 20 dec. 1639.
- 44 20 mei 1680.
- 45 16 okt. 1680.
- 46 25 augustus 1687.
- 47 1 feb. 1703.
- 48 16 okt. 1713.
- 49 9 mrt. 1722.
- 50 26 nov. 1726.
- 51 8 apr. 1737.
- 52 8 apr. 1737.
- 53 18 nov. 1743.
- 54 6 sept. 1745.
- 55 6 sept. 1745.
- 56 27 november. 1747.
- 57 --- 1750-1781.
2 mrt. 1750.
- 58 24 sept. 1781.
- 59 17 dec. 1781.